

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 16 februari 2017¹

”Begäran om förhandsavgörande — Område med frihet, säkerhet och rättvisa — Gränser, asyl och invandring — Dublinsystemet — Förordning (EU) nr 604/2013 — Artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Omänsklig eller förnedrande behandling — Överföring av en allvarligt sjuk asylsökande till den stat som är ansvarig för prövningen av ansökan — Avsaknad av allvarliga skäl att anta att det finns systematiska brister i den medlemsstaten — Skyldigheter som åvilar den medlemsstat som genomför överföringen”

I mål C-578/16 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Vrhovno sodišče (Högsta domstolen, Slovenien) genom beslut av den 28 oktober 2016, som inkom till domstolen den 21 november 2016, i målet

C. K.,

H. F.,

A. S.

mot

Republika Slovenija,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. L. da Cruz Vilaça (referent) samt domarna M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits och F. Biltgen,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitiesekreterare: handläggaren M. Aleksejev,

med beaktande av den hänskjutande domstolens begäran av den 28 oktober 2016, som inkom till domstolen den 21 november 2016, att handlägga begäran om förhandsavgörande enligt förfarandet för brådskande mål enligt artikel 107 i domstolens rättegångsregler,

med hänsyn till femte avdelningens beslut av den 1 december 2016 att bifalla den begäran,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 23 januari 2017,

¹ — * Rättegångsspråk: slovenska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- C. K., H. F. och A. S., inledningsvis genom Z. Kojić, därefter genom M. Nabergoj, svetovalca za begunce,
 - Sloveniens regering, genom N. Pintar Gosenca och A. Vran, båda i egenskap av ombud,
 - Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av L. Cordi, avvocato dello Stato,
 - Förenade kungarikets regering, genom C. Crane, båda i egenskap av ombud, biträdd av D. Blundell, barrister,
 - Europeiska kommissionen, genom M. Condou-Durande och M. Žebre, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 9 februari 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 3.2 och 17.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (EUT L 180, 2013, s. 31) (nedan kallad Dublin III-förordningen), av artikel 267 FEUF och artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan C. K., H. F. och deras barn A. S, och, å andra sidan Republika Slovenija (Republiken Slovenien), företrädd av inrikesministern, angående överföringen av dessa personer till Kroatien, som utsetts som ansvarig medlemsstat för att pröva deras ansökan om internationellt skydd enligt bestämmelserna i Dublin III-förordningen.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

Genèvekonventionen

- 3 Artikel 33 i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, undertecknad den 28 juli 1951 i Genève (Förenta nationernas fördragssamling, volym 189, s. 150, nr 2545 (1954), kompletterad genom protokollet om flyktingars rättsliga ställning av den 31 januari 1967) (nedan kallad Genèvekonventionen) har rubriken "Förbud mot utvisning och avvisning". I artikel 33.1 föreskrivs följande:

"Fördragsslutande stat må icke, på vilket sätt det vara må, utvisa eller avvisa flykting till gränsen mot område varest hans liv eller frihet skulle hotas på grund av hans ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning.

..."

Europakonventionen

- 4 Artikel 3 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950, (nedan kallad Europakonventionen), har rubriken ”Förbud mot tortyr”. I artikeln anges lydelse:

”Ingen får utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling.”

Unionsrätt

Stadgan

- 5 Artikel 1 i stadgan har rubriken ”Människans värdighet”. Där anges följande:

”Människans värdighet är okränkbar. Den ska respekteras och skyddas.”

- 6 Artikel 4 i stadgan, med rubriken ”Förbud mot tortyr och omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling”, har följande lydelse:

”Ingen får utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling.”

- 7 I artikel 19 i stadgan, med rubriken ”Skydd vid avlägsnande, utvisning och utlämning”, föreskrivs följande i punkt 2:

”Ingen får avlägsnas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling.”

- 8 I artikel 51 i stadgan, med rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Bestämmelserna i denna stadga riktar sig, med beaktande av subsidiaritetsprincipen, till unionens institutioner, organ och byråer samt till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten. Institutionerna, organen, byråerna och medlemsstaterna ska därför respektera rättigheterna, iakta principerna och främja tillämpningen av dem i enlighet med sina respektive befogenheter och under iakttagande av gränserna för unionens befogenheter enligt fördragen.”

- 9 I artikel 52 i stadgan, med rubriken ”Rättigheternas och principernas räckvidd och tolkning”, anges följande i punkt 3:

”I den mån som denna stadga omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av [Europakonventionen] ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Denna bestämmelse hindrar inte unionsrätten från att tillförsäkra ett mer långtgående skydd.”

Dublin III-förordningen

- 10 Dublin III-förordningen, som trädde i kraft den 19 juli 2013, ersatte rådets förordning (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat (EUT L 50, 2003, s. 1) (nedan kallad Dublin II-förordningen), med verkan från och med den 1 januari 2014.

11 I skälen 4, 5, 9, 32 och 39 i Dublin III-förordningen anges följande:

”(4) I slutsatserna från Tammerfors förklarades också att [det gemensamma europeiska asylsystem] på kort sikt bör omfatta ett tydligt och praktiskt genomförbart sätt att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en asylansökan.

(5) En sådan metod bör bygga på objektiva kriterier, som är rättvisa för både medlemsstaterna och de berörda personerna. Den bör särskilt göra det möjligt att snabbt fastställa ansvarig medlemsstat, för att garantera faktisk tillgång till förfarandena för beviljande av internationellt skydd och inte äventyra målet att behandla ansökningar om internationellt skydd snabbt.

...

(9) Mot bakgrund av resultaten av de utvärderingar av den första etappens instrument som genomförts, är det lämpligt att i detta skede bekräfta de principer som ligger till grund för [Dublin II-förordningen] och samtidigt, på grundval av gjorda erfarenheter, göra nödvändiga förbättringar för att öka effektiviteten i Dublinsystemet och i det skydd som beviljas personer som ansöker om internationellt skydd enligt det systemet. ... En omfattande kontroll av ändamålsenligheten bör föreskrivas i form av en evidensbaserad översyn av Dublinsystemets rättsliga, ekonomiska och sociala effekter, inbegripet dess inverkan på de grundläggande rättigheterna.

...

(32) I fråga om behandlingen av personer som omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning är medlemsstaterna bundna av sina förpliktelser enligt internationella rättsliga instrument, inklusive relevant rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

...

(39) Denna förordning respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i [stadgan]. Förordningen syftar särskilt till att trygga full respekt för den rätt till asyl som garanteras i artikel 18 i stadgan och för de rättigheter som erkänns i artiklarna 1, 4, 7, 24 och 47 i stadgan. Denna förordning bör därför tillämpas i enlighet med detta.”

12 I artikel 3 i denna förordning, med rubriken ”Tillgång till förfarandet för prövning av en ansökan om internationellt skydd”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska pröva varje ansökan om internationellt skydd som lämnas in av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som är tillämplig på någon av medlemsstaternas territorium, inklusive vid gränsen eller i transitområden. Ansökan ska prövas av en enda medlemsstat, som ska vara den medlemsstat som enligt kriterierna i kapitel III fastställs som ansvarig.

2. ...

Om det är omöjligt att överföra en sökande till den medlemsstat som ursprungligen utsetts som ansvarig på grund av att det finns välgrundade skäl att anta att det finns systematiska brister i asyلفörfarandet och i mottagningsvillkoren för sökande i den medlemsstaten, vilket medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i [stadgan], ska den medlemsstat som genomför förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat fortsätta att undersöka de kriterier som anges i kapitel III för att fastställa huruvida en annan medlemsstat kan utses som ansvarig.”

...”

- 13 Kapitel III i Dublin III-förordningen innehåller kriterierna för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en asylansökan. Detta kapitel innehåller bland annat artikel 12 som har rubriken "Utfärdande av uppehållstillstånd eller viseringar". I artikel 12.2 föreskrivs följande:

"Om sökanden har en giltig visering, ska den medlemsstat som utfärdat viseringen ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd ..."

- 14 Artikel 17 i förordningen, har rubriken "Diskretionär bedömning", och i punkt 1 anges följande:

"Genom undantag från artikel 3.1 får varje medlemsstat besluta att pröva en ansökan om internationellt skydd som den har mottagit från en tredjelandsmedborgare eller en statslös person, även om det inte föreligger någon sådan skyldighet enligt de kriterier som anges i denna förordning.

..."

- 15 Kapitel VI i Dublin III-förordningen har rubriken "Förfaranden för övertagande och återtagande". Detta kapitel innehåller bland annat artiklarna 27, 29, 31 och 32.

- 16 Artikel 27 i denna förordning har rubriken "Rättsmedel". Artikel 27.1 har följande lydelse:

"En sökande eller annan person som avses i artikel 18.1 c eller d ska ha rätt till ett effektivt rättsmedel, i form av överklagande eller omprövning i domstol av de faktiska och rättsliga omständigheterna när det gäller beslutet om överföring."

- 17 Avdelning VI i kapitel VI i Dublin III-förordningen, som reglerar överföringar av sökande till den ansvariga medlemsstaten, innehåller artikel 29 med rubriken "Närmare bestämmelser och tidsfrister". Denna artikel har följande lydelse:

"1. Överföringen av sökanden eller en annan person som avses i artikel 18.1 c eller d från den anmodande medlemsstaten till den ansvariga medlemsstaten ska verkställas i enlighet med den anmodande medlemsstatens nationella rätt, efter samråd mellan de berörda medlemsstaterna, så snart det är praktiskt möjligt och senast inom sex månader efter det att framställan från en annan medlemsstat om övertagande eller återtagande av den berörda personen godtogs eller det slutliga beslutet i fråga om överklagande eller omprövning med suspensiv verkan fattades i enlighet med artikel 27.3.

Om överföringar till den ansvariga medlemsstaten sker genom kontrollerad avresa eller avresa med eskort ska medlemsstaterna se till att de genomförs på ett humant sätt och med full respekt för de berörda personernas grundläggande rättigheter och mänskliga värdighet.

...

2. Om överföringen inte görs inom tidsfristen på sex månader ska den ansvariga medlemsstaten befrias från sin skyldighet att överta eller återta den berörda personen, varpå ansvaret övergår på den anmodande medlemsstaten. Denna tidsfrist får förlängas till högst ett år om överföringen inte kunnat utföras på grund av att den berörda personen varit frihetsberövad, eller till högst 18 månader om den berörda personen håller sig undan.

...

4. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa enhetliga villkor för samråd och informationsutbyte mellan medlemsstater, särskilt i fall av uppskjutna eller försenade överföringar, överföringar efter tyst godkännande eller i fall av överföringar av underåriga eller personer i beroendeställning samt kontrollerade överföringar. ..."

- 18 I nämnda avdelning VI återfinns artikel 31 som har rubriken ”Utbyte av relevant information innan en överföring genomförs”. I denna artikel anges följande:

”1. Den medlemsstat som genomför överföringen av en sökande ... ska meddela den ansvariga medlemsstaten personuppgifter om den person som ska överföras som är adekvata, relevanta och inte mer omfattande än vad som krävs, i det enda syftet att säkerställa att de behöriga myndigheterna i enlighet med nationell rätt i den ansvariga medlemsstaten är i stånd att tillhandahålla den personen adekvat stöd, inbegripet sådan omedelbar sjukvård som är nödvändig för att tillvarata personens vitala intressen, och att säkerställa kontinuitet i det skydd och de rättigheter som följer av denna förordning och andra relevanta rättsinstrument om asyl. Dessa uppgifter ska överlämnas till den ansvariga medlemsstaten inom en skälig tidsperiod innan ett överförande genomförs för att säkerställa att dess behöriga myndigheter i enlighet med nationell rätt har tillräckligt med tid för att vidta nödvändiga åtgärder.

2. Den överförande medlemsstaten ska, i den mån sådana uppgifter är tillgängliga för den behöriga myndigheten i enlighet med nationell rätt, till den ansvariga medlemsstaten översända alla uppgifter som har betydelse för att tillvarata de rättigheter och omedelbara särskilda behov som den person som ska överföras har, särskilt följande:

- a) De omedelbara åtgärder som den ansvariga medlemsstaten måste vidta för att se till att de särskilda behoven hos den person som ska överföras tillgodoses på lämpligt sätt, inklusive eventuell omedelbart nödvändig sjukvård.

...”

- 19 Artikel 32 i nämnda avdelning i Dublin III-förordningen har rubriken ”Utbyte av uppgifter om personers hälsotillstånd innan en överföring genomförs”. I punkt 1 föreskrivs följande:

”I det enda syftet att tillhandahålla läkarvård eller behandling, särskilt när det gäller funktionshindrade, äldre personer, gravida kvinnor, underåriga och personer som har varit utsatta för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt och sexuellt våld, ska den överförande medlemsstaten, i den mån sådana uppgifter är tillgängliga för den behöriga myndigheten i enlighet med nationell rätt, till den ansvariga medlemsstaten översända uppgifter om eventuella särskilda behov hos den person som ska överföras, vilket i enskilda fall kan inbegripa uppgifter om den personens fysiska och mentala hälsotillstånd. Uppgifterna ska överföras i ett gemensamt hälsointyg tillsammans med nödvändiga handlingar. Den ansvariga medlemsstaten ska se till att dessa särskilda behov tillgodoses på lämpligt sätt, särskilt genom att tillhandahålla nödvändig läkarvård.

...”

Tillämpningsförordningen

- 20 Kommissionens förordning (EG) nr 1560/2003 av den 2 september 2003 om tillämpningsföreskrifter till förordning nr 343/2003 (EUT L 222, 2003, s. 3), i dess lydelse enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 118/2014 av den 30 januari 2014 (EUT L 39, 2014, s. 1) (nedan kallad tillämpningsföreskrifterna) innehåller tillämpningsföreskrifterna för Dublin II-förordningen och numera för Dublin III-förordningen.
- 21 Kapitel III i tillämpningsföreskrifterna har rubriken ”Verkställighet av överföringen”. I detta kapitel återfinns bland annat artiklarna 8 och 9.

22 I artikel 8 i tillämpningsföreskrifterna, med rubriken ”Samarbete vid överföring”, föreskrivs följande:

”1. Den ansvariga medlemsstaten skall tillåta att den sökande överförs så fort som möjligt och se till att det inte uppställs några hinder för dennes inresa. Vidare åligger det den ansvariga medlemsstaten att, vid behov, fastställa den plats inom det egna territoriet till vilken den asylsökande skall överföras eller där han eller hon skall överlämnas till de behöriga myndigheterna, med hänsyn till geografiska förhållanden och vilka transportmedel som står till förfogande för den medlemsstat som har att verkställa överföringen. Under inga omständigheter får det krävas att eskorten ledsagar den sökande längre än till ankomstplatsen för det internationella transportmedel som använts eller att den medlemsstat som verkställer överföringen står för kostnader för resor bortom ankomstplatsen.

2. Det åligger den medlemsstat som verkställer överföringen att organisera transporten av den asylsökande och dennes ledsagare, och att i samråd med den ansvariga medlemsstaten fastställa tidpunkt för ankomsten och, i förekommande fall, detaljerna kring de ansvariga myndigheternas övertagande. Den ansvariga medlemsstaten får kräva att bli underrättad tre arbetsdagar i förväg.

3. Det standardformulär som finns i bilaga VI ska användas för att till den ansvariga medlemsstaten översända de uppgifter som har betydelse för att tillvarata de rättigheter och omedelbara särskilda behov som den person som ska överföras har. Detta standardformulär ska anses vara en underrättelse i den mening som avses i punkt 2.”

23 Artikel 9 i tillämpningsföreskrifterna, med rubriken ”Uppskjutna och försenade överföringar”, har följande lydelse:

”1. Den ansvariga medlemsstaten skall underrättas utan dröjsmål om en beslutad transport skjuts upp på grund av ett överklagande eller en omprövning med uppskjutande verkan eller på grund av sakliga omständigheter, som den asylsökandes hälsotillstånd, brist på transportmedel eller att den asylsökande har undandragit sig verkställandet av överföringen.

1a. Om en överföring har försenats på begäran av den överförande medlemsstaten, ska den överförande och den ansvariga medlemsstaten återuppta kommunikationen för att tillåta att en ny överföring ordnas så snart som möjligt, i enlighet med artikel 8, och inte senare än två veckor från den tidpunkt då myndigheterna fick kännedom om att de omständigheter som orsakade förseningen eller uppskjutandet inte längre förelåg. I sådana fall ska ett uppdaterat standardformulär för överföring av uppgifter i enlighet med bilaga VI översändas innan överföringen sker.

2. En medlemsstat som av skäl som anges i artikel 29.2 i [Dublin III-förordningen] inte kan verkställa överföringen inom den normala frist på sex månader från dagen för godkännande av begäran om övertagande eller återtagande av den berörda personen, eller det slutliga beslutet om ett överklagande eller en omprövning med suspensiv verkan, ska underrätta den ansvariga medlemsstaten före utgången av denna frist. Om denna skyldighet inte iakttas, ska ansvaret för handläggningen av ansökan om internationellt skydd och de andra skyldigheter som följer av [Dublin III-förordningen] övergå på den anmodande medlemsstaten i enlighet med artikel 29.2 i nämnda förordning.

...”

24 I bilagorna VI och IX till tillämpningsföreskrifterna finns standardformulär för överföring av uppgifter respektive för utbyte av hälsouppgifter före en överföring enligt Dublin III-förordningen.

Mottagandedirektivet

- 25 Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L 180, 2013, s. 96) (nedan kallat mottagandedirektivet) har enligt artikel 1 till syfte att fastställa normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i medlemsstaterna.
- 26 Mottagandedirektivets artikel 17, med rubriken ”Allmänna bestämmelser om materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård”, har följande lydelse:
- ”1. Medlemsstaterna ska se till att materiella mottagningsvillkor är tillgängliga för sökande när de ansöker om internationellt skydd.
2. Medlemsstaterna ska se till att de materiella mottagningsvillkoren ger de sökande en rimlig levnadsstandard som säkerställer deras uppehälle och skyddar deras fysiska och psykiska hälsa.
- Medlemsstaterna ska se till att kraven på levnadsstandard även uppfylls för utsatta personer i enlighet med artikel 21 ...
- ...”
- 27 I artikel 18 i detta direktiv, med rubriken ”Närmare bestämmelser om materiella mottagningsvillkor”, föreskrivs följande i punkt 3:
- ”Medlemsstaterna ska ta hänsyn till särskilda faktorer som avser ålder och kön, och till utsatta personers situation i förhållande till andra sökande inom de anläggningar och förläggningar som avses i punkt 1 leden a och b.”
- 28 I mottagandedirektivets artikel 19, med rubriken ”Hälso- och sjukvård”, anges följande:
- ”1. Medlemsstaterna ska se till att sökande får nödvändig hälso- och sjukvård som åtminstone ska innefatta akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar och allvarliga psykiska störningar.
2. Medlemsstaterna ska sörja för nödvändig läkarhjälp eller annan hjälp för sökande med särskilda mottagandebestånd, inklusive lämplig psykisk vård när det behövs.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 29 Det framgår av begäran om förhandsavgörande och av handlingarna i målet samt av vad som framkommit vid förhandlingen vid domstolen att C.K., medborgare i Syriska arabiska republiken, och H. F., medborgare i Arabiska republiken Egypten den 16 augusti 2015 reste in i Europeiska unionen med stöd av ett giltigt visum som utfärdats av Republiken Kroatien. Det framgår även att de efter en kort vistelse i den medlemsstaten passerade den slovenska gränsen med falska grekiska identitetshandlingar. Dessa personer togs därefter emot vid ett mottagningscentrum för asylsökande i Ljubljana (Slovenien) och var och en av dem ingav en ansökan om asyl till Republiken Sloveniens inrikesministerium. Det framgår även av denna information att C.K. var gravid vid tidpunkten för inträdet på det slovenska territoriet.
- 30 De slovenska myndigheterna ansåg att Republiken Kroatien i enlighet med artikel 12.2 i Dublin III-förordningen var den medlemsstat som ansvarar för prövningen av de aktuella klagandenas asylansökan och riktade därför den 28 augusti 2015 en begäran till myndigheterna i den medlemsstaten om övertagande. I svar av den 14 september 2015 medgav Republiken Kroatien att den hade ansvar för dessa personer.

- 31 Med hänsyn till C. K.s långt framskridna graviditet, fortsatte Republiken Slovenien förfarandet enligt Dublin III-förordningen först efter den 20 november 2015, då klaganden i det nationella målet födde sitt barn A. S. En ansökan om internationellt skydd för barnet lämnades in den 27 november 2015. Denna ansökan behandlades tillsammans med C. K.s och H. F.s ansökningar.
- 32 Den 20 januari 2016 beslutade inrikesministeriet att inte pröva de aktuella klagandenas asylansökningar och att klagandena skulle överföras till Kroatien.
- 33 I dom av den 2 mars 2016 upphävde Upravno sodišče (förvaltningsdomstol, Slovenien) beslutet och återförvisade ärendet för omprövning genom att instruera de behöriga myndigheterna att från Republiken Kroatien erhålla en försäkran att C. K., H. F. och deras barn kommer att ha tillgång till adekvat sjukvård i den medlemsstaten.
- 34 De slovenska myndigheterna skickade den 30 mars 2016 en sådan begäran till Republiken Kroatien. I svar av den 7 april 2016 försäkrade denna medlemsstat att de aktuella klagandena i Kroatien skulle erhålla boende, adekvat vård och nödvändig medicinsk behandling.
- 35 Den 5 maj 2016 beslutade inrikesministeriet att på nytt inte pröva de aktuella klagandenas asylansökningar och att de skulle överföras till Kroatien.
- 36 Klagandena överklagade detta beslut till Upravno sodišče (förvaltningsdomstolen). De begärde också att denna domstol tills vidare skulle förordna om uppskov med verkställigheten av detta beslut till dess att det föreligger ett lagkraftvunnet avgörande i saken.
- 37 Till stöd för överklagandet hävdade klagandena i det nationella målet att en överföring av dem skulle få negativa konsekvenser för C. K.s hälsa, vilket även skulle kunna påverka hennes nyfödda barns välbefinnande. Med stöd av olika läkarintyg har de i detta avseende hävdats att C. K. hade en högriskgraviditet och att hon efter förlossningen led av psykiska problem. En specialist i psykiatri hade således ställt diagnosen att C. K. led av post-partumdepression och att hon hade återkommande självmordstendenser. Det framgår även av flera läkarutlåtanden att C. K.s dåliga hälsotillstånd främst berodde på osäkerheten beträffande hennes ställning och den stress som detta leder till. Försämringen av hennes mentala hälsotillstånd skulle kunna orsaka ett aggressivt beteende mot henne själv och andra, vilket i förekommande fall skulle kräva sjukhusvård. Enligt denna psykiater kräver C. K.s hälsotillstånd därför att hon och hennes barn stannar kvar på mottagningscentret i Ljubljana för att få vård.
- 38 I dom av den 1 juni 2016 upphävde Upravno sodišče (förvaltningsdomstolen) beslutet om överföring av klagandena i det nationella målet. I beslut av samma dag förordnade denna domstol även att verkställigheten av detta beslut skulle skjutas upp till dess att det föreligger en lagkraftvunnen dom i saken.
- 39 Inrikesministeriet överklagade domen till Vrhovno sodišče (Högsta domstolen, Slovenien). Den 29 juni 2016 ändrade denna domstol domen i första instans och bekräftade nämnda beslut om överföring. När det gäller C. K.s vård och hälsotillstånd fann denna domstol att det framgick av en rapport från Förenta nationernas flyktingkommisariats (UNHCR), som erhållits på begäran av de slovenska myndigheterna, att situationen i Kroatien för mottagande av asylsökande var bra. Den medlemsstaten förfogar bland annat över ett särskilt boende i Kutina (Kroatien) avsett för utsatta personer, där de asylsökande har fri tillgång till sjukvård genom en läkare som regelbundet besöker boendet eller, i händelse av en nödsituation, genom det lokala sjukhuset eller om så behövs genom sjukhuset i Zagreb (Kroatien).
- 40 När det gäller de aktuella klagandenas övriga påståenden om att de utsatts för rasistiskt motiverat våld i Kroatien, gjorde Vrhovno sodišče (Högsta domstolen) bedömningen att de inte hade visat att det skulle finnas välgrundade skäl att anta att det föreligger systematiska brister i asylförfarandet och i

mottagningsförhållandena för asylsökande i Kroatien som medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling av dessa i den mening som avses i artikel 3.2 Dublin III-förordningen. Varken unionens institutioner eller UNHCR har för övrigt bedömt situationen som allvarlig i den medlemsstaten.

- 41 Domen från Vrhovno sodišče (Högsta domstolen) har sedermera vunnit laga kraft. Klagandena i det nationella målet har emellertid väckt en konstitutionell talan vid Ustavno sodišče (Författningsdomstolen, Slovenien).
- 42 Genom beslut av den 28 september 2016 konstaterade Författningsdomstolen att det i detta fall visserligen inte hade visats att det i Kroatien förelåg systematiska brister i asylförfarandet och i mottagningsförhållandena för asylsökande i den mening som avses i artikel 3.2 i Dublin III-förordningen. Denna domstol ansåg emellertid att detta inte utgör det enda skälet som kan åberopas av de aktuella klagandena för att visa att deras överföring till den medlemsstaten skulle utsätta dem för en verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling.
- 43 Enligt skäl 32 i Dublin III-förordningen är medlemsstaterna nämligen skyldiga att iaktta kraven enligt artikel 33.1 i Genèvekonventionen, artikel 3 i Europakonventionen samt praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna rörande denna artikel. Dessa krav är dock mer omfattande än kravet på systematiska brister som anges i artikel 3.2 i förordningen, vilket dessutom enbart rör en situation i vilken det är omöjligt för medlemsstaterna att genomföra någon överföring av asylsökande till en viss medlemsstat. För det fall överföringen av en asylsökande till en annan medlemsstat, utom i de fall som omfattas av denna bestämmelse, skulle innebära en kränkning av dessa grundläggande krav, är medlemsstaterna skyldiga att tillämpa klausulen om diskretionär bedömning i artikel 17.1 i Dublin III-förordningen.
- 44 Härav följer en skyldighet för de behöriga myndigheterna och domstolen, när en asylsökande gör gällande att den medlemsstat som är ansvarig för dennes ansökan, inte utgör en "säker stat" för denne, att undersöka alla viktiga omständigheter för iakttagandet av principen om non-refoulement, inklusive personens hälsotillstånd. I detta sammanhang måste dessa myndigheter ta hänsyn till sökandens personliga förhållanden i Slovenien och bedöma om överföringen av denna person inte i sig kan strida mot principen om non-refoulement.
- 45 Eftersom de aktuella klagandena i förevarande fall har hävdats att en ny flytt av C. K. skulle påverka hennes hälsa negativt, varvid de har åberopat flera läkarutlåtanden till stöd för dessa påståenden, gör Ustavno sodišče (Författningsdomstolen) bedömningen att Vrhovno sodišče (Högsta domstolen) inte kunde, som den gjorde, inskränka sig till att beakta C. K.s hälsotillstånd i samband med bedömningen av situationen i Kroatien, utan den borde även ha kontrollerat om överföringen som sådan till den medlemsstaten är förenlig med artikel 3 i Europakonventionen. Genom att inte bedöma de påståenden och den bevisning som de aktuella klagandena anfört, har denna domstol inte beaktat de aktuella klagandenas rätt enligt den slovenska konstitutionen att tillförsäkras "lika rättsligt skydd". Ustavno sodišče (Författningsdomstolen) upphävde av dessa skäl Vrhovno sodiščes (Högsta domstolen) dom och återförvisade det nationella målet till sistnämnda domstol för förnyad prövning i enlighet med de överväganden som framförts i beslutet.

46 Vrhovno sodišče (Högsta domstolen) konstaterade att Ustavno sodišče (Författningsdomstolen) inte begärt något förhandsavgörande från EU-domstolen innan den meddelade sitt beslut av den 28 september 2016. Eftersom den alltjämt var osäker på om de överväganden som utvecklas av den konstitutionella domstolen var förenliga med unionsrätten, beslutade den att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ankommer det i sista hand på en nationell domstol att tolka reglerna avseende tillämpningen av klausulen om diskretionär bedömning enligt artikel 17.1 i Dublin III-förordningen, med beaktande av bestämmelsens karaktär, och undantar dessa regler en domstol, mot vars avgörande det inte finns något rättsmedel, från skyldigheten att hänskjuta målet till EU-domstolen enligt artikel 267 tredje stycket [FEUF]?”

För det fall att den första frågan ska besvaras nekande:

2) Är en bedömning av omständigheterna enligt artikel 3.2 i Dublin III-förordningen (i ett sådant fall som det förevarande) tillräcklig för att uppfylla kraven som följer av artikel 4 och artikel 19.2 i [stadgan], jämförda med artikel 3 i [Europakonventionen], samt artikel 33 i Genevekonventionen?

I samband med denna fråga:

3) Följer det av en tolkning av artikel 17.1 i Dublin III-förordningen att en medlemsstat är skyldig att tillämpa klausulen om diskretionär bedömning för att säkerställa ett effektivt skydd mot ett åsidosättande av de rättigheter som anges i artikel 4 i [stadgan] i fall som det förevarande, och att en sådan tillämpning utgör hinder mot att överföra en sökande av internationellt skydd till den medlemsstat som har erkänt sig behörig i enlighet med denna förordning?

För det fall att den tredje frågan ska besvaras jakande:

4) Kan en sökande av internationellt skydd eller en annan person som omfattas av ett överföringsförfarande enligt Dublin III-förordningen lägga klausulen om diskretionär bedömning i artikel 17.1 nämnda förordning till grund för att åberopa att denna bestämmelse ska tillämpas, så att de behöriga myndigheterna eller domstolarna i en medlemsstat ska ta ställning härtill, eller är nämnda administrativa myndigheter och domstolar skyldiga att fastställa nämnda omständigheter ex officio?”

Förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande

47 Den hänskjutande domstolen har lämnat in en ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål enligt artikel 107 i domstolens rättegångsregler.

48 Till stöd för denna ansökan har nämnda domstol i huvudsak hävdade att med tanke på C. K.s hälsotillstånd bör frågan om hennes ställning lösas så fort som möjligt.

49 Det ska härvid framhållas att den aktuella begäran avser tolkningen av Dublin III-förordningen, som antagits på grundval av bland annat artikel 78.2 e FEUF, vilken bestämmelse återfinns i avdelning V i tredje delen i EUF-fördraget som rör ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Begäran kan följaktligen bli föremål för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

50 Vidare kan det i förevarande fall inte uteslutas att klagandena i det nationella målet kommer att överföras till Republiken Kroatien före utgången av ett normalt förfarande i mål om förhandsavgörande. I svar på en begäran om klagande från EU-domstolen, som framställdes på grundval av artikel 101.1 i domstolens rättegångsregler, angav den hänskjutande domstolen att även om Upravno sodišče (förvaltningsdomstol) i första instans, på begäran av nämnda klagande, förordnat

om uppskov med verkställigheten av beslutet om överföring av dem, föreligger det inte någon domstolsåtgärd om uppskov med verkställigheten av detta beslut i detta skede av det nationella förfarandet.

- 51 Enligt beslut av domstolens femte avdelning som fattades den 1 december 2016, på förslag av referenten, efter att ha hört generaladvokaten, beviljades mot denna bakgrund den hänskjutande domstolens ansökan om att förevarande begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 52 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 17.1 i Dublin III-förordningen ska tolkas så, att frågan om en medlemsstats tillämpning av ”klausulen om diskretionär bedömning” i denna bestämmelse enbart omfattas av den nationella lagstiftningen och den tolkning av lagstiftningen som författningsdomstolen i den medlemsstaten gör, eller om det är en fråga om tolkning av unionsrätten i den mening som avses i artikel 267 FEUF.
- 53 Domstolen har i detta avseende redan slagit fast, med avseende på ”suveränitetsklausulen” i artikel 3.2 i Dublin II-förordningen, vars lydelse i huvudsak överensstämmer med ”klausulen om diskretionär bedömning” i artikel 17.1 i Dublin III-förordningen och vars tolkning därför kan tillämpas på sistnämnda bestämmelse, att det utrymme för skönsmässig bedömning som medlemsstaterna ges enligt denna bestämmelse ingår i systemet för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för en asylansökan (nedan kallat Dublinsystemet). En medlemsstat som använder detta utrymme för skönsmässig bedömning ska således anses tillämpa unionsrätten enligt artikel 51.1 i stadgan (se dom av den 21 december 2011, N. S. m.fl., C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865, punkterna 64–68). Följaktligen medför tillämpningen av ”klausulen om diskretionär bedömning” i artikel 17.1 i Dublin III-förordningen en tolkning av unionsrätten i den mening som avses i artikel 267 FEUF.
- 54 Med hänsyn till det ovanstående ska den första frågan besvaras på följande sätt. Artikel 17.1 i Dublin III-förordningen ska tolkas så, att frågan om en medlemsstats tillämpning av ”klausulen om diskretionär bedömning” i denna bestämmelse inte enbart omfattas av den nationella lagstiftningen och den tolkning av lagstiftningen som författningsdomstolen i den medlemsstaten gör, utan det är en fråga om tolkning av unionsrätten i den mening som avses i artikel 267 FEUF.

Den andra, den tredje och den fjärde frågan

- 55 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra, den tredje och den fjärde frågan, som ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 4 i stadgan ska tolkas så, att för det fall överföringen av en asylsökande med en särskilt allvarlig psykisk eller fysisk sjukdom skulle medföra en verklig och konstaterad risk för en avsevärd och irreversibel försämring av den berörda personens hälsa, utgör då denna överföring en omänsklig och förnedrande behandling i den mening som avses i denna artikel. Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida den berörda medlemsstaten för det fall frågan besvaras jakande är skyldig att tillämpa klausulen om diskretionär bedömning i artikel 17.1 i denna förordning och själv pröva den aktuella asylansökan.
- 56 Enligt artikel 3.1 i Dublin III-förordningen ska en asylansökan som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person lämnar in i någon av medlemsstaterna i princip prövas av enbart den medlemsstat som enligt kriterierna i kapitel III i denna förordning fastställs som ansvarig.

- 57 Dublinsystemet, som denna förordning ingår i, vilket framgår av skälen 4 och 5 i förordningen, syftar särskilt till att göra det möjligt att snabbt avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig, med avsikt att säkerställa faktisk tillgång till förfaranden för beviljande av internationellt skydd och inte äventyra målet att snabbt behandla ansökningar om internationellt skydd.
- 58 En medlemsstat i vilken en asylansökan lämnats in är härvid skyldig att följa de förfaranden som föreskrivs i kapitel VI i förordningen för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvar för att pröva ansökan, att begära av den medlemsstaten att den tar över ansvaret för sökanden i fråga, och när begäran godtagits, överföra den aktuella personen till denna medlemsstat.
- 59 Enligt domstolens fasta praxis måste reglerna i unionens sekundärlagstiftning, inbegripet Dublin III-förordningen, tolkas och tillämpas med iakttagande av de grundläggande rättigheter som garanteras av stadgan (se analogt, vad gäller Dublin II-förordningen, dom av den 21 december 2011, N. S. m.fl., C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865, punkterna 77 och 99). Förbudet mot omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling, som föreskrivs i artikel 4 i stadgan, är av väsentlig betydelse med hänsyn till att förbudet är absolut, eftersom det är nära förknippat med respekten för människans värdighet, vilken avses i artikel 1 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkterna 85 och 86).
- 60 I dom av den 21 december 2011, N. S. m.fl. (C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865, punkterna 86–94 och 106), betonade domstolen att överföringen av asylsökande enligt Dublinsystemet under vissa omständigheter kan strida mot förbudet i artikel 4 i stadgan. Domstolen konstaterade härvid att en asylsökande löpte en verklig risk att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i denna artikel vid överföring till en medlemsstat beträffande vilken det finns grundad anledning att anta att det föreligger systematiska brister i asylförfarandet och mottagningsvillkor för asylsökande. I enlighet med förbudet i denna artikel åligger det medlemsstaterna att inte genomföra överföringar enligt Dublinsystemet till en medlemsstat när de inte kan bortse från sådana brister i den staten.
- 61 Det framgår av skäl 9 i Dublin III-förordningen att unionslagstiftaren har beaktat effekterna av Dublinsystemet på asylsökandes grundläggande rättigheter. Det framgår även att unionslagstiftaren genom att anta denna förordning avsåg att vidta nödvändiga förbättringar mot bakgrund av gjorda erfarenheter, inte bara när det gäller systemets effektivitet utan även när det gäller skyddet för asylsökande i detta system.
- 62 Domstolen har redan konstaterat att när det gäller asylsökandes rättigheter skiljer sig Dublin III-förordningen på väsentliga punkter från Dublin II-förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 juni 2016, Ghezelbash C-63/15, EU:C:2016:409, punkt 34).
- 63 Vad beträffar de grundläggande rättigheter som tillerkänns asylsökande, förutom kodifieringen i artikel 3.2 i Dublin III-förordningen av den rättspraxis som följer av dom av den 21 december 2011 N. S. m.fl. (C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865), som nämns i punkt 60 i förevarande dom, ville unionslagstiftaren i skälen 32 och 39 i förordningen framhålla att medlemsstaterna vid tillämpningen av förordningen är bundna av praxis från Europadomstolen och artikel 4 i stadgan.
- 64 Vad särskilt gäller beslut om överföring, har unionslagstiftaren kringgärdat deras rättsenlighet med garantier genom att i artikel 27 i Dublin III-förordningen tillerkänna asylsökande rätten till ett effektivt rättsmedel genom att vid en domstol kunna överklaga detta beslut, vilket ska omfatta såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna i beslutet. Vidare har lagstiftaren i artikel 29 i förordningen fastställt villkoren för sådana överföringar på ett mer detaljerat sätt än vad som var fallet i Dublin II-förordningen.

- 65 Det följer av det ovanstående att en överföring av en asylsökande inom ramen för Dublin III-förordningen endast får genomföras på villkor att överföringen inte medför en verklig risk för att den berörde utsätts för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan.
- 66 Med hänsyn till det synnerligen allvarliga hälsotillståndet för en asylsökande, går det inte att omedelbart utesluta att en överföring av asylsökanden med tillämpning av Dublin III-förordningen kan medföra en sådan risk.
- 67 Förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling i artikel 4 i stadgan motsvarar nämligen förbudet i artikel 3 i Europakonventionen och enligt artikel 52.3 i stadgan ska det i detta avseende ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen.
- 68 Det framgår av Europadomstolens praxis angående artikel 3 i Europakonventionen, som ska beaktas vid tolkningen av artikel 4 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 december 2011, N. S. m.fl., C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865, punkterna 87–91), att lidande på grund av en naturligt uppkommen sjukdom, oavsett om den är fysisk eller psykisk, kan omfattas av artikel 3 i Europakonventionen om den förvärras eller riskerar att förvärras av en behandling, oavsett om det är ett resultat av villkoren för frihetsberövande, utvisning eller andra åtgärder, som myndigheterna kan hållas ansvariga för, och under förutsättning att det uppkomna lidandet når den lägsta allvarlighetsgrad som krävs enligt artikel 3 i Europakonventionen (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 13 december 2016, Paposhvili mot Belgien, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, §§ 174 och 175).
- 69 Med hänsyn till den allmänna och absoluta karaktären av artikel 4 i stadgan är dessa principiella överväganden även relevanta inom ramen för Dublinsystemet.
- 70 Det ska härvid framhållas när det gäller mottagningsvillkoren och tillgänglig vård i den ansvariga medlemsstaten, att de medlemsstater som är bundna av ”mottagningsdirektivet”, däribland Republiken Kroatien, även inom ramen för förfarandet enligt Dublin III-förordningen enligt artiklarna 17–19 i detta direktiv är skyldiga att se till att asylsökande får nödvändig hälso- och sjukvård som åtminstone innefattar akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar och allvarliga psykiska störningar. Mot denna bakgrund, och i enlighet med det ömsesidiga förtroende som föreligger mellan medlemsstaterna, finns det en stark presumtion för att medicinsk behandling som tillhandahålls asylsökande i medlemsstaterna är adekvat (se, analogt, dom av den 21 december 2011, N. S. m.fl., C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865, punkterna 78, 80, och 100–105).
- 71 I förevarande fall framgår det varken av begäran om förhandsavgörande eller av handlingarna i målet att det skulle finnas allvarliga skäl att anta att det föreligger systematiska fel i asylförfarandet och mottagningsvillkoren för asylsökande i Kroatien, i synnerhet när det gäller tillgång till hälso- och sjukvård, vilket inte heller gjorts gällande av klagandena i det nationella målet. Tvärtom framgår det av begäran om förhandsavgörande att Kroatien, bland annat i staden Kutina, har ett mottagningscentrum för utsatta personer, där de har tillgång till medicinsk vård som ges av en läkare och, i en nödsituation, av det lokala sjukhuset eller sjukhuset i Zagreb. Dessutom har de slovenska myndigheterna från de kroatiska myndigheterna erhållit försäkringar om att de aktuella klagandena kommer att få nödvändig medicinsk behandling.
- 72 Även om det är möjligt att det för vissa allvarliga och specifika sjukdomar endast finns lämplig medicinsk behandling i vissa medlemsstater (se, analogt, dom av den 5 juni 2014, I, C-255/13, EU:C:2014:1291, punkterna 56 och 57), har de aktuella klagandena inte påstått att så är fallet beträffande dem.

- 73 Det kan dock inte uteslutas att överföringen av en asylsökande vars hälsotillstånd är särskilt allvarligt i sig kan leda till att denne utsätts för en verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, oavsett kvaliteten på mottagningen och den vård som är tillgänglig i den medlemsstat som ansvarar för prövningen av ansökan.
- 74 Domstolen finner härvid att då det föreligger sådana omständigheter att överföringen av en asylsökande med en särskilt allvarlig psykisk eller fysisk sjukdom medför en verklig och konstaterad risk för en avsevärd och irreversibel försämring av den asylsökandes hälsa, utgör denna överföring en omänsklig och förnedrande behandling i den mening som avses i nämnda artikel.
- 75 När en asylsökande, särskilt i samband med ett effektivt rättsmedel som garanteras enligt artikel 27 i Dublin III-förordningen, åberopar objektiv bevisning, såsom läkarintyg rörande dennes personliga förhållanden, som styrker den asylsökandes särskilt allvarliga hälsotillstånd och de avsevärda och irreversibla konsekvenser som en överföring skulle kunna leda till, kan myndigheterna i den berörda medlemsstaten, inklusive domstolarna i den staten, följaktligen inte bortse från denna bevisning. Dessa myndigheter är tvärtom skyldiga att bedöma risken för att dessa konsekvenser blir verklighet när de beslutar att överföra den berörda personen eller, när det gäller en domstol, att bedöma lagenligheten av ett beslut om överföring, eftersom verkställandet av detta beslut kan leda till omänsklig eller förnedrande behandling av den berörda personen (se, analogt, dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldărău, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 88).
- 76 Det ankommer således på dessa myndigheter att undanröja alla allvarliga tvivel om överföringens inverkan på den berörda personens hälsa. När det är fråga om ett allvarligt psykiskt tillstånd bör hänsyn inte enbart tas till följderna av den fysiska transporten av den berörda personen från en medlemsstat till en annan, utan samtliga avsevärda och irreversibla konsekvenser som följer av överföringen.
- 77 I detta sammanhang måste myndigheterna i den berörda medlemsstaten kontrollera huruvida den aktuella personens hälsotillstånd kan garanteras på ett lämpligt sätt och i tillräcklig mån genom att vidta de försiktighetsåtgärder som föreskrivs i Dublin III-förordningen och, i förekommande fall, genomföra dessa försiktighetsåtgärder.
- 78 Det framgår av praxis från Europadomstolen att en avtalsslutande stat enligt artikel 3 i Europakonventionen i princip inte är skyldig att avstå från att avlägsna eller utvisa en person när vederbörande kan resa och under förutsättning att åtgärder som är nödvändiga, lämpliga och anpassade till personens tillstånd har vidtagits i detta avseende (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 4 juli 2006, Karim mot Sverige, EG:ECHR:2006:0704DEC002417105, § 2, och 30 april 2013, Kochieva m.fl. mot Sverige, EG:ECHR:2013:0430DEC007520312, § 35).
- 79 Vad särskilt gäller omständigheter under vilka de psykiska problem som en asylsökande lider av påvisar självmordsbenägenhet, har Europadomstolen vid ett flertal tillfällen slagit fast att det förhållandet att en person vars avlägsnande har beslutats har framställt hot om självmord inte tvingar den avtalsslutande staten att avstå från att utföra den tänkta åtgärden om den vidtar konkreta åtgärder för att förhindra förverkligandet (se Europadomstolen, 7 oktober 2004, Dragan m.fl. mot Tyskland, EG:ECHR:2004:1007DEC003374303, § 1, 4 juli 2006, Karim mot Sverige, EG:ECHR:2006:0704DEC002417105, § 2, och 30 april 2013, Kochieva m.fl. mot Sverige, EG:ECHR:2013:0430DEC007520312, § 34).
- 80 När det gäller dessa försiktighetsåtgärder framhåller domstolen att den medlemsstat som ska genomföra överföringen kan samarbeta med den ansvariga medlemsstaten i enlighet med artikel 8 i tillämpningsföreskrifterna för att säkerställa att den asylsökande får nödvändig hälso- och sjukvård under och efter överföringen.

- 81 I detta avseende måste den medlemsstat som genomför överföringen kunna organisera den så att den asylsökande under transporten åtföljs av lämplig medicinsk personal med den utrustning, de resurser och den medicin som krävs för att förhindra en försämring av den asylsökandes hälsa eller förhindra våld mot den asylsökande själv eller mot tredje part.
- 82 Denna medlemsstat måste även kunna säkerställa att den berörda asylsökanden får vård omedelbart vid ankomsten till den ansvariga medlemsstaten. I detta sammanhang bör det erinras om att den medlemsstat som genomför överföringen, enligt artiklarna 31 och 32 i Dublin III-förordningen, är skyldig att underrätta den ansvariga medlemsstaten om sådana uppgifter om den asylsökandes hälsotillstånd som gör det möjligt för den medlemsstaten att ge sådan akut sjukvård som krävs för att ta tillvara personens vitala intressen.
- 83 Standardformuläret i bilaga VI till tillämpningsföreskrifterna och det gemensamma hälsointyget i bilaga IX till dessa föreskrifter kan således användas för att informera den ansvariga medlemsstaten om att den berörda asylsökanden kräver medicinsk assistans och vård vid ankomsten, liksom alla relevanta aspekter av den asylsökandes sjukdomstillstånd och den vård som kommer att krävas i framtiden. I detta fall ska denna information lämnas inom rimlig tid före överföringens genomförande för att den ansvariga medlemsstaten ska ges tillräcklig tid att vidta nödvändiga åtgärder. Den medlemsstat som genomför överföringen kan även från den ansvariga medlemsstaten få bekräftelse på att den nödvändiga vården kommer att vara tillgänglig vid ankomsten.
- 84 Om den behöriga domstolen bedömer att dessa försiktighetsåtgärder är tillräckliga för att utesluta någon verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling vid en överföring av den berörda asylsökanden, ankommer det på denna domstol att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att försiktighetsåtgärderna genomförs av myndigheterna i den anmodande medlemsstaten innan överföringen av den berörda personen äger rum. Om det är nödvändigt bör den asylsökandes hälsotillstånd utvärderas på nytt innan överföringen genomförs.
- 85 För det fall vidtagandet av dessa försiktighetsåtgärder, med tanke på den asylsökandes särskilt allvarliga hälsotillstånd, inte är tillräckliga för att säkerställa att överföringen av denna person inte kommer att leda till en verklig risk för en avsevärd och irreversibel försämring av dennes hälsotillstånd, ankommer det på myndigheterna i den berörda medlemsstaten att avbryta genomförandet av överföringen av den berörda personen under den tid som dennes hälsotillstånd inte medger en sådan överföring.
- 86 Enligt artikel 29.1 i Dublin III-förordningen ska överföringen av en asylsökande från den anmodande medlemsstaten till den ansvariga medlemsstaten verkställas så snart det är "praktiskt möjligt". Såsom framgår av artikel 9 i tillämpningsföreskrifterna anses just hälsotillståndet hos den asylsökande vara en "saklig omständighet" som kan motivera uppskjutandet av överföringen.
- 87 Om den berörda asylsökandens hälsotillstånd inte medger en överföring, ankommer det på den anmodande medlemsstaten att i enlighet med denna bestämmelse omedelbart underrätta den ansvariga medlemsstaten om att överföringen skjuts upp på grund av den asylsökandes hälsotillstånd.
- 88 Om det i förekommande fall skulle visa sig att den asylsökandes hälsotillstånd inte förväntas förbättras på kort sikt, eller om uppskjutandet under en lång tid av förfarandet riskerar att förvärra den berörda personens tillstånd, kan den anmodande medlemsstaten välja att själv pröva vederbörandes ansökan med tillämpning av "klausulen om diskretionär bedömning" i artikel 17.1 i Dublin III-förordningen (se, i detta avseende, dom av den 30 maj 2013, Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, punkt 38). Mot bakgrund av artikel 4 i stadgan, kan denna bestämmelse, i en sådan situation som är för handen i det nationella målet, emellertid inte tolkas som att den innebär en skyldighet för den medlemsstaten att tillämpa nämnda klausul.

- 89 För det fall den berörda asylsökandens hälsotillstånd inte medger att den anmodande medlemsstaten verkställer överföringen inom sexmånadersfristen i artikel 29.1 i Dublin III-förordningen, befrias den ansvariga medlemsstaten från sin skyldighet att överta den berörda personen och ansvaret övergår då på den första medlemsstaten i enlighet med artikel 29.2 i denna förordning.
- 90 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att i det nationella målet pröva om C. K.s hälsotillstånd är så allvarligt att det föreligger sådana allvarliga tvivel som gör det befogat att anta att överföringen av C. K. skulle kunna leda till en verklig risk för att hon utsätts för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan. Om så är fallet ankommer det på denna domstol att undanröja dessa tvivel genom att säkerställa att de försiktighetsåtgärder som anges i punkterna 81–83 i förevarande dom vidtas före överföringen av C. K., eller, om det är nödvändigt, att överföringen av denna person skjuts upp till dess att hennes hälsotillstånd medger det.
- 91 Domstolen finner i detta sammanhang att det saknas grund för kommissionens argument att det framgår av artikel 3.2 i Dublin III-förordningen att det endast är förekomsten av systematiska fel i den ansvariga medlemsstaten som kan påverka skyldigheten att överföra en asylsökande till den medlemsstaten.
- 92 Det finns nämligen ingenting i ordalydelsen i denna bestämmelse som anger att det var unionslagstiftarens avsikt att reglera någon annan omständighet än systematiska brister för att förhindra överföring av asylsökande till en viss medlemsstat. Denna bestämmelse kan således inte tolkas så, att den utesluter att hänsyn till en verklig och konstaterad risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan kan, i sådana exceptionella situationer som situationen i det nationella målet, få konsekvenser för i synnerhet överföringen av asylsökande.
- 93 En sådan tolkning av artikel 3.2 i Dublin III-förordningen skulle för övrigt vara oförenlig med den generella karaktären av artikel 4 i stadgan, vilken förbjuder omänsklig och förnedrande behandling i alla former. En sådan tolkning skulle vidare vara uppenbart oförenlig med den absoluta karaktären av detta förbud och medföra att medlemsstaterna då skulle kunna bortse från en verklig och konstaterad risk för omänsklig och förnedrande behandling av den asylsökande under förevändning att den inte beror på systematiska brister i den ansvariga medlemsstaten.
- 94 Den tolkning av artikel 4 i stadgan som görs i förevarande dom är inte oförenlig med domen av den 10 december 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, punkt 60), i vilken domstolen beträffande Dublin II-förordningen slog fast att en asylsökande, under sådana omständigheter som rådde i det målet, endast kan bestrida överföringen av honom eller henne genom att åberopa systematiska brister i den ansvariga medlemsstaten. Förutom det förhållandet att domstolen, såsom har påpekats ovan i punkt 62, beträffande de rättigheter som tillerkänns asylsökande, har slagit fast att Dublin III-förordningen på väsentliga punkter skiljer sig från Dublin II-förordningen, ska det erinras om att den domen meddelades i ett mål som rörde en person som vid domstolen inte hade gjort gällande den särskilda omständigheten att överföringen av honom som sådan strider mot artikel 4 i stadgan. Domstolen har således endast erinrat om sin tidigare dom av den 21 december 2011, N. S. m.fl. (C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865), angående hindret mot att genomföra en överföring av asylsökande till en medlemsstat i vilken det föreligger systematiska brister i asylförfarandet och mottagningsvillkoren.
- 95 Denna tolkning iakttar slutligen till fullo principen om ömsesidigt förtroende, eftersom den inte uppställer någon presumtion om att grundläggande rättigheter iakttas i alla medlemsstater, utan säkerställer att sådana exceptionella situationer som avses i förevarande mål på lämpligt sätt beaktas av medlemsstaterna. Om en medlemsstat genomför en överföring av en asylsökande i en sådan situation, kommer för övrigt ansvaret för den eventuella omänskliga och förnedrande behandlingen till följd av överföringen, direkt eller indirekt, att åvila enbart den första medlemsstaten och inte myndigheterna i den ansvariga medlemsstaten.

- 96 Mot bakgrund av det ovanstående ska den andra, den tredje och den fjärde frågan besvaras på följande sätt. Artikel 4 i stadgan ska tolkas så,
- att även när det inte finns några allvarliga skäl att anta att det föreligger systematiska brister i den medlemsstat som är ansvarig för prövningen av asylansökan, får en överföring av en asylsökande inom ramen för Dublin III-förordningen endast genomföras under sådana förhållanden där det framgår att överföringen inte medför någon verklig och konstaterad risk för att den berörda personen utsätts för omänsklig och förnedrande behandling i den mening som avses i den artikeln,
 - under sådana förhållanden där överföringen av en asylsökande som lider av en särskilt allvarlig psykisk eller fysisk sjukdom medför en verklig och konstaterad risk för en avsevärd och irreversibel försämring av den berörda personens hälsotillstånd, utgör överföringen en omänsklig och förnedrande behandling i den mening som avses i denna artikel,
 - det ankommer på myndigheterna i den överförande medlemsstaten och i förekommande fall på domstolarna i den staten, att undanröja varje allvarligt tvivel angående överföringens inverkan på den berörda personens hälsotillstånd genom att vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder för att överföringen ska äga rum under förhållanden som på ett lämpligt sätt och i tillräcklig mån garanterar den aktuella personens hälsotillstånd. För det fall vidtagandet av nämnda försiktighetsåtgärder, med hänsyn till den asylsökandes särskilt allvarliga hälsotillstånd, inte utgör en tillräcklig åtgärd för att garantera att överföringen inte medför en verklig risk för en avsevärd och irreversibel försämring av vederbörandes hälsotillstånd, ankommer det på myndigheterna i den berörda medlemsstaten att skjuta upp överföringen av den berörda personen under den tid som dennes tillstånd inte medger en sådan överföring,
 - om det i förekommande fall skulle visa sig att den asylsökandes hälsotillstånd inte förväntas förbättras på kort sikt, eller om uppskjutandet under en lång tid av förfarandet riskerar att förvärra den berörda personens tillstånd, kan den anmodande medlemsstaten välja att själv pröva vederbörandes ansökan med tillämpning av ”klausulen om diskretionär bedömning” i artikel 17.1 i Dublin III-förordningen.
- 97 Artikel 17.1 i denna förordning kan, mot bakgrund av artikel 4 i stadgan, inte tolkas som att den, under sådana förhållanden som råder i det nationella målet, innebär en skyldighet för den medlemsstaten att tillämpa nämnda klausul.

Rättegångskostnader

- 98 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 17.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat ska tolkas så, att frågan om en medlemsstats tillämpning av ”klausulen om diskretionär bedömning” i denna bestämmelse inte enbart omfattas av den nationella lagstiftningen och den tolkning av lagstiftningen som författningsdomstolen i den medlemsstaten gör, utan det är en fråga om tolkning av unionsrätten i den mening som avses i artikel 267 FEUF.**

2) Artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska tolkas så,

- att även när det inte finns några allvarliga skäl att anta att det föreligger systematiska brister i den medlemsstat som är ansvarig för prövningen av asylansökan, får en överföring av en asylsökande inom ramen för förordning nr 604/2013 endast genomföras under sådana förhållanden där det framgår att överföringen inte medför någon verklig och konstaterad risk för att den berörda personen utsätts för omänsklig och förnedrande behandling i den mening som avses i den artikeln,
- under sådana förhållanden där överföringen av en asylsökande som lider av en särskilt allvarlig psykisk eller fysisk sjukdom medför en verklig och konstaterad risk för en avsevärd och irreversibel försämring av den berörda personens hälsotillstånd, utgör överföringen en omänsklig och förnedrande behandling i den mening som avses i denna artikel,
- det ankommer på myndigheterna i den överförande medlemsstaten och i förekommande fall på domstolarna i den staten, att undanröja varje allvarligt tvivel angående överföringens inverkan på den berörda personens hälsotillstånd genom att vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder för att överföringen ska äga rum under förhållanden som på ett lämpligt sätt och i tillräcklig mån garanterar den aktuella personens hälsotillstånd. För det fall vidtagandet av nämnda försiktighetsåtgärder, med hänsyn till den asylsökandes särskilt allvarliga hälsotillstånd, inte utgör en tillräcklig åtgärd för att garantera att överföringen inte medför en verklig risk för en avsevärd och irreversibel försämring av vederbörandes hälsotillstånd, ankommer det på myndigheterna i den berörda medlemsstaten att skjuta upp överföringen av den berörda personen under den tid som dennes tillstånd inte medger en sådan överföring,
- om det i förekommande fall skulle visa sig att den asylsökandes hälsotillstånd inte förväntas förbättras på kort sikt, eller om uppskjutandet under en lång tid av förfarandet riskerar att förvärra den berörda personens tillstånd, kan den anmodande medlemsstaten välja att själv pröva vederbörandes ansökan med tillämpning av ”klausulen om diskretionär bedömning” i artikel 17.1 i förordning nr 604/2013.

Artikel 17.1 i förordning nr 604/2013 kan, mot bakgrund av artikel 4 i stadgan, inte tolkas som att den, under sådana förhållanden som råder i det nationella målet, innebär en skyldighet för den medlemsstaten att tillämpa nämnda klausul.

Underskrifter